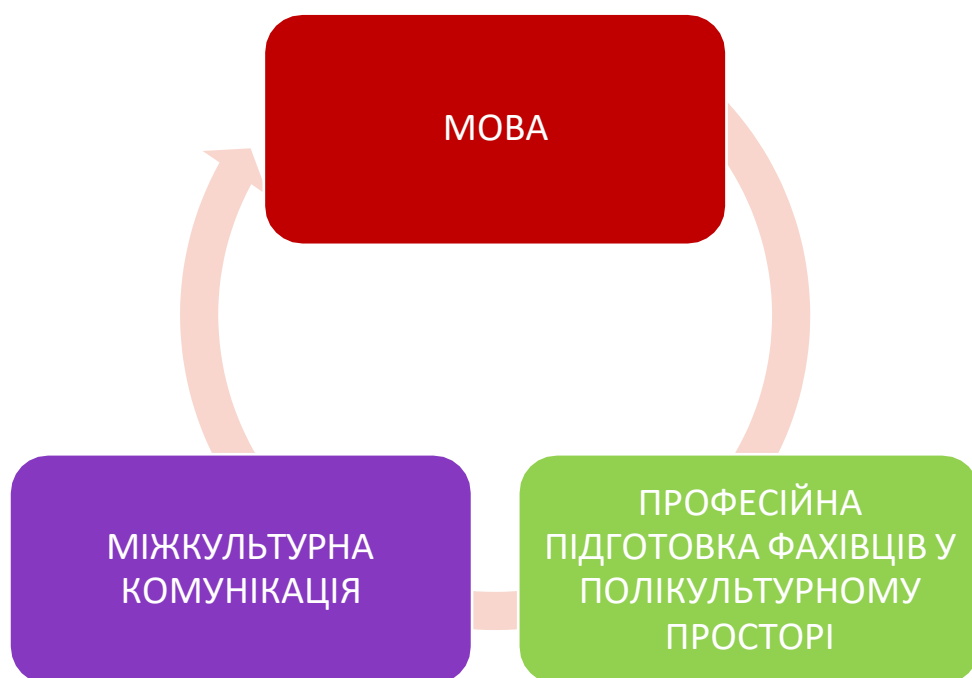

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

ХАРБІН – 2022

ОДЕСА – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Харбінський інженерний університет

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2022

Одеса – 2022

Тетяна Стоянова

кандидат філологічних наук, викладачка кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

Вікторія Шутяк

здобувачка вищої освіти факультету іноземних мов, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КУЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ

Ключові слова: дискурс, кулінарія, кулінарний дискурс, гастрономічний дискурс, глутонічний дискурс

Вступ. Вважаємо, що дослідження кулінарного дискурсу є актуальним, оскільки кулінарні тексти являють собою сукупність комунікативних елементів, об'єднаних автором і структурованих їм для досягнення певних цілей, – передати кулінарний досвід, навчити готувати правильно, знайти інтерес до приготування незнайомих страв, дати оцінку корисності страв і інгредієнтів, познайомити з кулінарної культурою інших народів.

Новизною дослідження особливостей перекладу кулінарного дискурсу українською мовою є виявлення труднощів лінгвістичного та екстралінгвістичного характеру при їх перекладі з англійської мови українською (та навпаки), а також визначення специфіки їх перекладацької інтерпретації.

Методи. Поставлені завдання на початку роботи потрібно вирішено за допомогою наступних методів: зіставний метод (виявлено спільні і специфічні риси зіставляваних мов (англійської та української) на таких їх рівнях, як морфологічний, лексичний та синтаксичний), аналітичний метод (проаналізовано переклади кулінарних рецептів Джеймса Олівера), аналіз наукової і науково-методичної літератури по темі самого дослідження, наукових концепцій в сучасних вітчизняних і зарубіжних дослідженнях, реєстраційний метод (в зборі зафіксованих кулінарних рецептів і наступному аналізі шляхом суцільної вибірки) та метод кількісних підрахунків (виявлено кількість застосованих стратегій та тактик).

Результати і обговорення. Дискурс про їжу англійською мовою демонструє кілька універсальних особливостей і відмінних діахронічних тенденцій. Таким чином, цей тип дискурсу встановлюється як динамічний жанр з чітко вираженими мовними закономірностями розвитку. Прагматична функція та дискурс: існує загальна діахронічна тенденція звертатися до все менш і менш професійно підготовленої аудиторії, що вимагає спрощення синтаксису, адаптації лексики та посилення внутрішньої диференціації. В останні приклади,

все більше і більше додаткової інформації інтегрується в якості частини рекомендацій, в тому числі, в останніх прикладах кінця 20-го століття [2, 327].

Більшу частину термінів-реалій при перекладі рецептів складає емоційно-оцінна лексика, а саме прикметники, що виконують атрактивну та вокативну функції, несуть позитивне оцінювання автора тексту та вказують на збереження стиля автора рецептів Джеймса Олівера. Труднощі при перекладі термінів кулінарного дискурсу з'являються при без еквівалентних лексичних одиниць тексту. Рішенням цієї проблеми може бути використання конкретизації елемента перекладу або його транскодування.

Основними стратегіями при перекладі лексичного складу кулінарного дискурсу є доместикація та форенізація, а також застосована стратегія переадресації, під час якої обрано такі тактики (тактика прагматичної адаптації тексту, тактика відтворення стилістичних характеристик тексту, тактика стилістичної адаптації тексту, тактика передачі релевантної інформації, тактика відтворення індивідуального стилю автора та тактика коректного оформлення інформації кулінарного тексту); трансформації ((транскодування (транслітерація), описовий переклад, додавання, перестановка слів, граматична заміна числа, пошук еквівалентів) та прийоми (прийом компенсації). Також здійснено аналіз перекладів кулінарних рецептів та виявлено використання лексичних трансформацій 35% від усіх випадків. Це диференціація значення, партонімічна та еквонімічна заміни, конкретизація та модуляція, додавання, пошук еквівалентів, перестановка слів та транслітерація. Використання граматичних трансформацій склало 50% від усіх проаналізованих прикладів. Це дослівний переклад, синтаксична транспозиція, граматична перестановка та заміна (синтаксична заміна, морфологічна заміна, членування речень), опущення та додавання.

Проаналізувано, що дискурсом є комунікативна діяльність створена у певному контексті та втілена в певній текстовій формі. Можна побачити, що в наведених прикладах терміни-реалії вдаються до лексичних та граматичних замін. Якщо деякі заміни у контексті (заміна міри, уточнення додаванням категорії продукту) можна пояснити відмінностями у продуктах та їх мірах, до яких звикли британці та українці, то використання таких словосполучень як наприклад: «фарш з ковбасок» залишається досі незрозумілим.

Аналіз перекладу рецептів з книги Дж. Олівера «Смачні страви за 30 хвилин» показав, що найчастіше у ньому використовуються граматичні трансформації – їх кількість склало половину (50%) від усіх знайдених трансформацій. Вони представлені дослівним перекладом, синтаксичною транспозицією, граматичними перестановками та замінами (синтаксична заміна, морфологічна заміна, членування речень), додаванням та опущенням. Серед них найчастіше зустрічаються граматичні заміни та перестановки (20%), а також додавання (15%). Із середньою частотністю трапляються лексичні трансформації, які склали понад третини (35%) від усіх випадків. Це диференціація значення, партонімічна та еквонімічна заміни, конкретизація та модуляція. Найчастотнішою серед них є диференціація значення

(15%). Найрідше було знайдено лексико-граматичні трансформації (15%) – цілісне перетворення та компенсація перекладацьких втрат.

Висновки. Отже, у результаті детального аналізу особливостей перекладу рецептів Джеймса Олівера на матеріалі його книги «Смачні страви за 30 хвилин» – Jamie Oliver “30 minute meals” з’ясовано, що кулінарний дискурс української мови має відмінності від кулінарного дискурсу англійської мови. Вони мають різницю в розмірі та складності основного тексту (інструкцій), близько 50% лексичного складу не мають еквівалентів і потребують перекладацьких трансформацій, а саме транслітерація, додавання, перестановка слів, пошук еквівалентів та описовий переклад.

Також у ході дослідження було дійдено висновку, що складності перекладу глуттонічного дискурсу полягають у адекватному та еквівалентному перекладі культурно-специфічної та етнолінгвістичної лексики і виборі правильної стратегії перекладу. Аналіз перекладів популярних книг рецептів дає розуміння того, що переклад кулінарних рецептів українською мовою, незважаючи на гадану легкість, має низку перешкод для адекватного перекладу.

Література(References)

1. Олівер Дж. Смачні страви за 30 хвилин від Джеймі / Пер. Ореста Стадника та Катерини Михаліциної. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 288 с.
2. Олянич А. В. Гастрономический дискурс в системе массовой коммуникации : семантико-семиотические характеристики. Массовая культура на рубеже XX-XXI веков: человек и его дискурс. М.: РАН. Ин-т языкознания, 2003. С. 167-201.
3. Селіванова О. Нова типологія перекладацьких трансформацій. URL: <https://shag.com.ua/o-o-selivanova.html>
4. Чернова Ю. В., Гаращенко Т. С. Кулінарна термінологія та проблеми її перекладу. Молодий вчений. 2018. № 12 (64). С. 149 – 151.
5. Oliver J. Jools’ Pasta. Jamie Oliver’s 30 Minute Meals. URL: <https://hotcooking.co.uk/recipes/jamie-oliver-30-minute-meals-pregnant-jools-pasta>
6. Oliver J. Jamie Oliver. Official website for recipes. URL: <https://www.jamieoliver.com/>

